

Tonåringar är brutala

Brita Mannerheim

Nedanstående artikel ger några glimtar från den första internationella ungdomspsykiatriska kongressen som ägde rum 21–24 juli 1985 i Hotel PLM Saint Jacques i Paris med ca 850 deltagare, de flesta från USA och Frankrike men också många från Japan och enstaka från de nordiska länderna, öststaterna och u-länderna.

Brita Mannerheim har varit överläkare vid Tonårsbyrån i Linköping.

Titeln ovan är hämtad ur den norska ungdomspsykiatern Finn Magnussens inlägg vid den stora panelen konferensens sista dag. Han fortsatte att, efter en kort paus, säga "nu vill jag vara brutal och återföra konferensen till ämnet – tonåringarna idag". Magnussens provokation var väl motiverad efter många allmänna anföranden om tonåringarnas "inre värld" den första dagen och om deras "yttre värld" den andra dagen, för att använda konferensens egna rubriker. Men det fanns undantag. Tex hade Peter Bos (USA) ett intressant föredrag om fader-son-förhållandet. Han framhöll att tonåringen behövde stöd av fadern för att bli fri från son-moder-symbiosen men talade också om att fadersidealiseringen riskerar leda till paranoidea känslor hos pojken när han själv har svårt leva upp till hjältebilden av fadern. Bos framhävde vikten att ha kunskap om den normala utvecklingen av fader-son-förhållandet när vi bedömer etiologiska faktorer vid avvikande beteende. Bos nämnde här särskilt drogmissbruk som ett exempel. Hans tankar uppfattades av många på kongressen som epokgörande i vår psykiatriska modersfixerade tid.

Det enda föredrag jag hörde, som beskrev ensta-

ka tonåringar, hölls av Evans, en skotsk psykiater, som själv hade undersökt 50 unga mördare mellan 12 och 19 år gamla. Han uppgav att så många som 82% av dessa hade "multidisturbances" och att 78% hade skolsvårigheter. Vid mordet hade bara 30% varit berusade och 81% hade enligt Evans på något sätt varit provocerade av offret! Evans hade använt 22 variabler i sin undersökning och när han hade jämfört dessa variabler för mördarna och deras offer hade han funnit att skillnaderna var överraskande små. Två av Evans frågor lød: "Var vill du vara när du är 18 år" och "var, när du är 21 år". En 15-åring hade svarat: "Jag vill vara död när jag är 18 år" och "vara gift när jag är 21 år".

Lögnen i familjerna

En argentinsk psykoanalytiker Kalini, som arbetat med narkomaner, hävdade att dessa saknade oedipus-process och att man därför i terapisisituationer måste undvika draga in patienterna i djupa relationer. Han talade om dessa patienters överkänslighet för separation. Kalini påpekade också att många av narkomanernas mödrar själva hade addiction, om inte till droger så till tobak, föda och tabletter tex. Dessa mödrars uppfostran ger därför dubbla budskap: Gör vad jag önskar men inte vad jag gör, vilket innebär att lögnen ofta präglar dessa familjer enligt Kalini.

Vid ett symposium andra dagen med titeln "The impact of institutions" talade Derek Miller, som jag här återsåg. Hans hår hade nu blivit vitt. Vid mitt besök på hans ungdomspsykiatriska klinik i Chica-

.....
Vår psykiatriska modersfixerade tid
.....

En japansk kollega efterlyste mor- och farföräldrarnas terapeutiska resurser i behandlingsarbetet

go 1979 var hans hår lika flammande rött som hans temperament. Derek tog fram det förändrade samhällets inflytande på den nya tonårsgenerationen. Vid samma symposium hade jag själv ett "papper" med en preliminär rapport om min longitudinella undersökning av 85 patienter vid Tonårsbyrån i Linköping, som är knuten till den barnpsykiatriska kliniken där. — I en paneldiskussion om "psykopati" efterlyste en japansk kollega mor- och farföräldrarnas terapeutiska resurser i behandlingsarbetet, när han lyssnade till de västerländska kollegerna på konferensen!

Sista dagens huvudtalare deltog inte i konferensen som professionell terapeut. Hon hette Christiane Collange, en fransk bestseller-författare och fyra-barnsmor. Hon framhöll själv att hon inte hade några svar, bara frågor. Hon talade bl a om svårigheterna för föräldrar i vår tid att försörja arbetslösa hemmaboende tonåringar och att uppfostra döttrar att leva i oskuld till giftermålet, när äktenskap upphört att finnas. Hennes sista bok heter "Moi ta mère" med underrubrikerna "vad föräldrarna inte vågar säga" och "vad de unga inte vill höra". En psykiater från Thailand berättade att i hans land relationen mellan mödrar och tonåringar stördes särskilt av språksvårigheter, då mödrarna ofta talade dialekt och tonåringarna använde ett litterärt skolspråk. (Våra invandrare har samma problem påpekade en svensk kollega). En manlig psykiater framhöll att tonårsflickorna i OECD-länderna nu drabbas av "den sexuella friheten som inte lett till sexuell utveckling" när i vår tid kvinnors kroppar säljs och utlämnas alltmer.

Finn Magnussen, som jag citerade i början,

Tonåringar växer upp i ett ovänligt samhälle och har alla skäl att revoltera

gjorde i fortsättningen av sitt inlägg en bred summering av tonåringarnas situation idag. Han framhöll föräldragenerationens narcissism och tonårsvärldens segregering. Han talade om politikernas arbete att skapa ett samhälle med lika rättigheter och solidaritet vilket samtidigt lett till minskad barmhärtighet med de handikappade. Därför, menade Magnussen, växer många tonåringar nu upp i ett ovänligt samhälle och har, hävdade han, alla skäl att revoltera. Vi vet också att ungdomar står för de flesta brotten i våra moderna samhällen. Ett av Magnussens budskap var att vuxna måste börja lyssna på tonåringar som berättar sanningen om sin verklighet. Ett annat av Magnussens budskap var att föräldrar i vår tid måste bli medvetna om och tala om vilka värden de vill ge i arv åt sina efterkommande. — Vid ett särskilt symposium om drogmissbruk framhölls att tiden nu borde vara inne för att lekmannaterapeuter, tex inom AA-rörelsen, och sk professionella terapeuter inom psykiatin ska börja samarbeta mer aktivt och utan rivalitet.

Denna första internationella ungdomspsykiatriska kongress borde kunna bli en uppmaning till psykoterapeuter och politiker i många länder att skapa psykoterapeutiska resurser tillgängliga för tonåringar med *alla* slags symtom — neurotiska, psykotiska och "psykosociala" — som uttryck för störningar i både deras inre och yttre värld. Ett test på den svenska barn- och ungdomspsykiatriska världens intresse för tonårspsykiatri var att endast sex svenska psykoterapeuter deltog i konferensen, varav tre pensionerade barnpsykiatrer och tre unga aktiva psykologer. Nu återstår att se om BFU-81 räknat med tonåringars särskilda behov av psykoterapi.